

Культура 09

10-12-2024

Тиждень #6

Лекція 1:

Поняття Культури
(початок – закінчення)

Завдання (з книжки *Українська Культура I*):

Прочитати:

Лекція 2:

Джерела української культури
ст. 130-134.

Виконати:

Виконати вправу на ст. 133, в книжці *Культура I*.

ДЖЕРЕЛА УКРАЇНСЬКОЇ КУЛЬТУРИ

1. Українська культура розвивалася на основі творчості багатьох поколінь українського народу та впливів різних чужих культур.

2. Головними джерелами, з яких постала українська культура і які мали вплив на специфічний характер її розвитку такі:

А. трипільська культура. Вона залишила нам у спадщину:

- хліборобський стиль життя, яким живе український народ упродовж останніх сімох тисяч років,
- ряд символів, що виступають у народному мистецтві,
- культ предків,
- традиційність (сильне прив'язання до спадщини предків),
- матріархат (збільшену ролю жінки в родині),
- демократичні форми суспільного життя,

Б. культура кочових племен і народів, які в давнині заселяли степи України.

Із культури скитів і сарматів перейшли до нас:

- патріархат (відсунення жінки на задню ролю),
- культ сонця і вогню.

Впливи печенігів, половців й татар (північно-азійських народів) найбільше позначилися в козацькому побуті, одязі (шаравари), військовій термінології і мелодиці козацьких дум.

В. давня культура слов'янських племен, серед яких були і племена наших предків. Вона виразно помітна у:

- передхристиянських віруваннях наших предків, їх мітології,
- звичаях і побуті українців,
- мові українського народу.

Г. візантійсько-християнська культура. Вона лежить в основі:

- нашого обряду, себто нашої специфічної форми християнства,
- українського церковного мистецтва.

Ґ. культурні течії Західної Європи. З джерел творчості західно-європейських народів перейшли до нас:

- велике багатство мистецьких стилів, кожен з яких мав вплив на українське мистецтво та літературу: готика, ренесанс, барокко, реалізм, романтизм, модернізм і т. д.,
- політичні та філософічні ідеї і форми законодавства.

4. Найбільший вплив на українську культуру мали хліборобство та християнство. Хліборобський стиль життя лежить в основі світогляду, звичаїв і культури українського народу ще з непам'ятних часів. А в останньому тисячолітті духовність українського народу твердо спочиває на християнстві. Християнські вартості й ідеали визначають до великої міри зміст української культури.

ВПЛИВ МІСТА НА РОЗВИТОК КУЛЬТУРИ

1. Буде помилкою зводити українську культуру тільки до селянського елемента. Велику роль в розвитку української культури відіграли теж міста. Вони служили осередками для обміну інформацій; серед густого скупчення людей постійно зароджувались нові ідеї. А приїжджі з чужих сторін знайомили людей із новинами у широкому світі. Внаслідок цього творилися нові смаки, появлялися нові моди. Міста спонукували до підвищення рівня культури та її збагачення.
2. Жвава економіка міста зумовила добробут і засоби до вигідного життя для багатьох людей. Добившись достатку люди прагнули покращити обстановки свого життя. Так народжувались нові вимоги у сфері культури. Завдяки підтримці міщан, а зосібна заможної верстви, розвивалося по містах театральне й музичне життя, поставали муровані церкви, а малярі та скульптори знаходили умовини для прожитку з творчої роботи.
3. Місто служило також пунктом зустрічі різних культурних течій і традицій. Під впливом зв'язків із селом, місто українізувало нові течії в мистецтві. Одночасно місто вводило різні новості в народне мистецтво (напр. нові матеріяли, як шовк, срібнозолоту нитку у вишивку, рослинну орнаментацию, нову тематику і вищу якість в мистецтво керамічних кахлів, нові та більш розкішні види одягу, нові види меблів тощо). Важливу роль у розповсюдженні нових ідей виконували студенти вищих шкіл, які щороку вирушали з міст у різні кутки країни чи то з театральним показом, чи то з ціллю поширення освіти.

4. Таким чином, і село і місто мали значення у розвитку культурного життя. Тому українська культура багата і в народному мистецтві і в усіх формах «вищого» мистецтва. Українці створили незрівняне народне мистецтво, але не менш вартісними є його архітектура, скульптура, малярство, музика, театр і т. п. У кожній із тих ділянок мистецтва українці можуть похвалитися перлинами світового значення і мистцями світового рівня.

Образ української культури та розуміння її змісту залишається неповними без вивчення виявів українців у всіх тих ділянках мистецтва. А при цьому варто пам'ятати, що українська культура досягла неймовірно високого рівня розвитку, хоча відповідних умовин для того вона не часто мала.

Пояснення слів

воєнно-військові традиції - military traditions

джерело - source

духовність - spirituality

культ - worship of

обряд - rite

рівноправність - equality

світогляд - world view

складник - component

Вправа - аналіза

Подати приклади для кожного твердження.

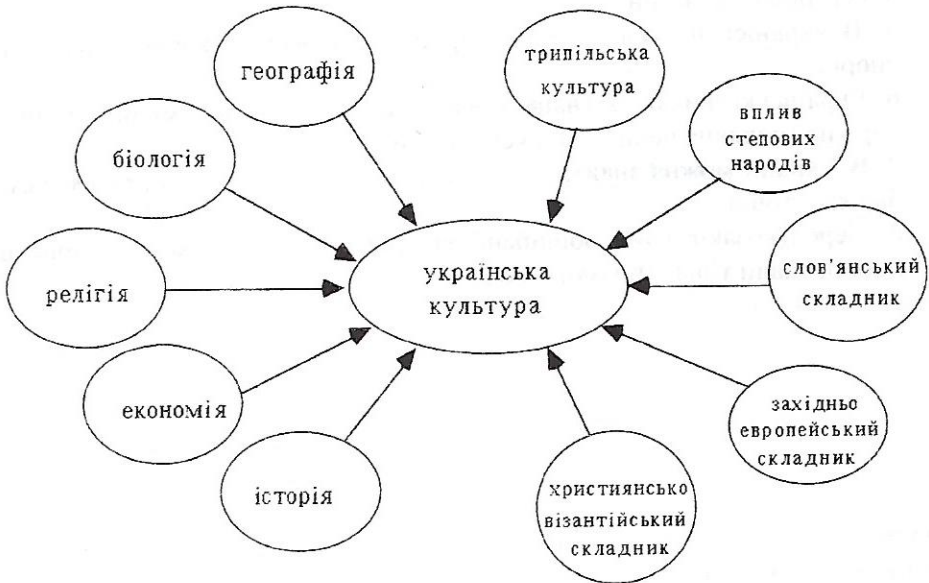
1. Українська культура в основному є слов'янською культурою.
(Приклад:) *Українська мова є слов'янською мовою. Українці вживають слов'янську абетку. Українські звичаї та вірування подібні до звичаїв і вірувань інших слов'янських народів.*
2. Українські церкви значно відрізняються від американських (канадійських і т. д.), хоча усі ці церкви є християнськими.
3. Українці мають чимало звичаїв, в яких вогонь відіграє важливу роль.
4. Є різні вказівки в нутрі хати, за якими можна пізнати, що там живуть українці.
5. Велика частина українських звичаїв пов'язана з хліборобством.

Вправа

Вписати число або букву кожної інформації, поданої внизу, в правильне коло.

закони розвитку культур

впливи різних культур

1. оптимістична вдача
2. східне християнство
3. визвольна боротьба
4. степ
5. хліборобський стиль життя

- A. богослуження, ікони
- Б. мітологія
- В. багатство стилів малювання
- Г. матріярхат, культ предків
- Г. патріярхат, культ сонця

Вправа - ідентифікації

Біля кожного речення позначте культуру, яка була основою для описаного явища.

1. Українські жінки традиційно втішалися рівноправністю із чоловіками.
2. У кожній українській церкві стоїть іконостас - стіна, обвішана іконами, а не кожна християнська церква має іконостас.
3. В українських звичаях бачимо багато виявів пошани до предків.
4. Українська кераміка, писанка й дереворізьба має багато орнаментів, які символізують сонце.
5. В українських селах люди збірно вирішували важливі справи та спори.
6. Українські звичаї, як і наша мова, подібні до звичаїв і мови сусідніх народів (поляків, чехів, білорусів, росіян тощо).
7. В Україні можна знайти багато будівель у стилі готики, ренесансу, барокко тощо.
8. Серед козаків була поширена заокруглена шабля, коли раніше в Європі знали тільки прямого меча.